

Učešće građana u izradi opštinskih budžeta

Oktobar 2018.

DEMOCRACY PLUS

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
DANIDA | INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Priredili: **Roberta Osmani i Jetmir Bakija**

Autorsko pravo ©2018. Demokratija plus (D+)

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije ne može se umnožavati, čuvati ili prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim elektronskim, mehaničkim, sredstvima za fotokopiranje ili drugim, bez dozvole D+.

Ova publikacija je podržana od strane Unapređenja Demokratskog Društva (DSP) – finansirana od Švajcarske Agencije za Razvoj i Saradnju (SDC) i Ministarstva Spoljnih Poslova Danske (DANIDA), i upravlja Kosovska Fondacija za Civilno Društvo (KCSF). Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Demokratija Plus i ne može se ni na koji način smatrati kao stav SDC, DANIDA ili KCSF.

Sadržaj

Uvod	4
Faze izrade opštinskog budžeta	5
Uključivanje građana u proces izrade opštinskog budžeta	6
Budžetske rasprave održane po opštinama o budžetu za 2019. godinu	7
IZAZOVI U ODRŽAVANJU BUDŽETSKIH RASPRAVA	9
› Način informisanja građana	9
› Kasnija faza konsultacije	9
› Nizak nivo učešća građana	11
Radnje kojima se može poboljšati proces budžetskih konsultacija	12
KONSULTACIJE PRE IZRADE BUDŽETA	12
RASPRAVE NASELJE SA NASELJEM	12
PILOTIRANJE UČESNIČKOG BUDŽETIRANJA	12
POBOLJŠANJE INFORMISANJA GRAĐANA O RASPRAVAMA	14
Prilog 1	15

Uvod

Budžet predstavlja najvažniji opštinski akt koji se svake godine razmatra i usvaja u skupštini opštine na osnovu srednjoročne trogodišnje projekcije. Opštinske institucije su nadležne da ostvare direktan uticaj na kvalitet života građana, počevši od izgradnje puteva, trotoara, škola i centara za porodičnu medicinu pa sve do subvencionisanja privredne, poljoprivredne i kulturne delatnosti.

Budžet koji se izrađuje svake godine prihodima iz javne kase određuje kakvi projekti i koje usluge će biti pružane građanima, zbog čega ga treba dobro preraspodeliti i zbog čega isti treba da predstavlja proizvod konsultacije sa građanima. Po konsolidovanju lokalne uprave, budžeti opština vidljivo su povećani i postali su važni za razvoj naselja i sela ¹. Međutim, većina opština ne pridaje zasluženu važnost javnim konsultacijama u ovom važnom procesu, štaviše u nekim slučajevima je čak bilo pogoršanja u odnosu na prethodne godine.

Budžet svake opštine sastavljen je od pet kategorija: Plate i dnevnice, roba i usluge, komunalni troškovi, subvencije i kapitalne investicije. Ukupan iznos budžeta i podela na pet kategorija vrši se od strane Ministarstva finansija, usled značaja koji vladina subvencija ima za finansiranje lokalne uprave. Budžet opštine prolazi kroz četiri faze, a to su: izrada, usvajanje, primena i rebalans. Građani mogu da pruže svoj doprinos u prvoj fazi sastavljanja budžeta – izrada, u dve poslednje budžetske kategorije – subvencije i kapitalne investicije, konkretno u vezi sa iznosima izdvojenim u ove dve budžetske stavke.

Doprinos građana je dakle ograničen samo na dve kategorije i ima oblik predloga za dodavanje ili brisanje jednog projekta ili smanjenje/povećanje iznosa posvećenog za jedan projekat ili subvenciju, sa spiska koji je opština već izradila.

Demokratija Plus je tokom predizborne kampanje za opštinske izbore 2017. godine, tražila od kandidata za predsednike sedam opština da se formalno obavežu da će se držati nekih od osnovnih načela dobre uprave ukoliko budu izabrani na čelo opštine. Među njima se nalazi i obaveza održavanja javnih konsultacija u naseljima i selima. Pošto se konsultacije sa građanima održavaju u fazi izrade budžeta, D+ je propratio ove sastanke kako bi ocenio zalaganja opština da konsultuju građane u vezi sa budžetom za 2019. godinu. Ova obaveza je izabrana sa namerom da se ojača dobra uprava, u čijoj se osnovi nalazi učešće građana u izradi lokalnih politika, uključujući budžet, zarad sveobuhvatne uprave. Sedam najvećih opština na Kosovu: Priština, Prizren, Uroševac, Peć, Đakovica, Gnjilane i Mitrovica, odabrano je da prati ovaj aspekt imajući u vidu da ispunjavanje obaveza u ovim opštinama treba da da primer manjim opštinama da uspostave više standarde dobre uprave u lokalnoj samoupravi na Kosovu.

Ova analiza razmatra proces javnih konsultacija o opštinskom budžetu u ovim opštinama i predlaže načine da se ovaj značajan proces konsultacija dalje poboljša.

1 Budžeti za 2019. godinu sedam najvećih opština na Kosovu: Priština: 87,733,825.00; Prizren: 47,430,460.00 evra; Uroševac: 30,934,846.00; Peć: 26,598,410.00; Đakovica: 24,785,173.00; Gnjilane: 25,508,785.00; Mitrovica: 19,728,815.00;

Faze izrade opštinskog budžeta

Proces izrade budžeta svih budžetskih organizacija – javnih institucija koje se finansiraju iz budžeta Republike Kosovo kreće izradom Srednjoročnog okvira rashoda (SOR) za naredne tri godine. SOR se sastavlja uz doprinos svih budžetskih organizacija i počiva na prioritetima Vlade za naredne tri godine a usvaja ga sama Vlada. SOR utvrđuje budžetska ograničenja, dakle maksimalan iznos koji se može potrošiti u sklopu budžetskih kategorija i na osnovu njega se priprema budžetski cirkular za budžet 2019. godine². Ministarstvo finansija dostavlja cirkular svim budžetskim organizacijama, između ostalog i opštinama, koji služi kao smernica za pripremu predloga budžeta za narednu godinu.

Nakon što izvršna vlast opštine izradi nacrt budžeta na osnovu goreopisanih postupaka, ona građanima predstavlja isti na javnim budžetskim raspravama, na kojima se od njih očekuje da pruže svoj doprinos. Ovaj proces počinje maja aktuelne godine dostavljanjem prvog budžetskog cirkulara i nastavlja se do kraja septembra, kada odnosne skupštine usvajaju opštinske budžete. Proces se nakon toga nastavlja izvršenjem budžeta, dakle ubiranjem prihoda i njihovom potrošnjom u skladu sa planom i rebalansom budžeta nakon šest meseci, na predlog izvršne vlasti i po usvajanju pri skupštini opštine.

Dijagram 1: Postupci izrade opštinskog budžeta

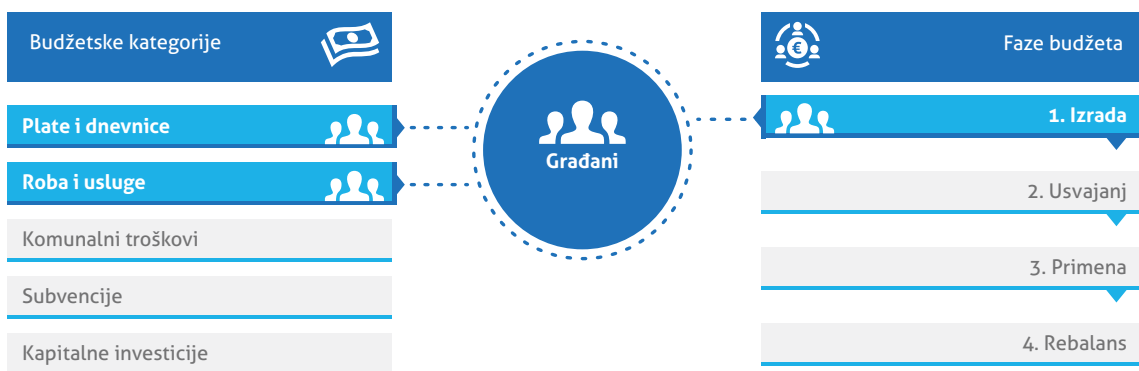
2 Ministarstvo finansija. Budžetski cirkulari. <https://mf.rks-gov.net/page.aspx?id=1,31>

Uključivanje građana u proces izrade opštinskog budžeta

Budžetske rasprave se održavaju sa namerom da se od građana dobiju povratne informacije o budžetu njihove opštine. Na ovim raspravama se predstavljaju informacije, kao što su: budžetski plafoni za svaku od pet budžetskih kategorija ili detaljne informacije o kapitalnim projektima, u zavisnosti od volje opštine. U dijagramu 2 možete jasno uočiti da se građani uključuju u proces pripreme ovih budžeta u veoma kasnoj fazi i obično iz istih ne proizilaze neke veće suštinske promene u budžetu. Činjenica da budžet već ima utvrđeni budžetski plafon u fazi u kojoj se građani uključuju u proces ukazuje na to da građani imaju veoma ograničeni prostor da pruže svoj doprinos.

Takođe, proces organizovanja budžetskih rasprava često zanemaruje korake koje propisuje zakonodavstvo i posledično ovi sastanci okupljaju relativno mali broj građana. Opštine su dužne da barem simbolično saslušaju interese građana u fazi finalizacije nacrt budžeta. Konkretno, Zakon o upravljanju javnim finansijama, u članu 61 obavezuje skupštinu opštine da, po dobijanju predloga budžeta, održi budžetske rasprave i da nakon toga razmotri i izmeni (onako kako ona smatra za shodnim) nacrt budžeta u zavisnosti od doprinosa građana³. Sa druge strane, Administrativno uputstvo o transparentnosti opština pruža pojedinosti o tome kako treba informisati građane o održavanju ovih javnih sastanaka, uključujući budžetske rasprave i detaljne procedure za njihovo održavanje⁴. U ovoj analizi se pozivamo na odredbe ovog Uputstva u procenjivanju mere u kojoj su ispoštovani ovi zahtevi prilikom organizovanja i održavanja budžetskih rasprava kao i da analiziramo zalaganja opštine da obezbedi učešće građana i koliko je isto zapravo ostvareno.

Dijagram 2: Prostor za učešće građana u procesu i kategorije opštinskog budžeta

3 Zakon o upravljanju javnim finansijama. Član 61 "Razmatranje opštinskog budžeta u skupštini opštine", tačka 61.2. strana 37. <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2524>

4 Administrativno uputstvo o transparentnosti opština. Član 6 "Sastanci sa javnošću". strana 6. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9898>

Budžetske rasprave održane po opštinama o budžetu za 2019. godinu

Opštine su u obavezi da održavanje jedne javne rasprave (uključujući sastanke o budžetu) najave javnosti najmanje 14 dana pre održavanja iste javnim obaveštenjima, putem medija, internet stranice i naloga opštine na društvenim mrežama. Obaveštenje treba da sadrži informacije kao što su datum, vreme i mesto održavanja sastanka i treba da navodi dnevni red istog. Ovim sastancima moraju prisustvovati predsednik opštine i predsednik skupštine opštine kao i direktori i relevantni službenici u zavisnosti od teme o kojoj se diskutuje.

U nastavku slede podaci o broju održanih budžetskih rasprava, mestima na kojima su održane (skupština opštine, gradsko naselje ili sela), kao i opšta procena poštovanja osnovnih odredbi AU o transparentnosti u sedam najvećih opština čiji su se predsednici obavezali na dobru opštinsku upravu. Generalno govoreći, sve opštine su ispoštovale vremenski rok od 14 dana da najave budžetske rasprave građanima. Takođe, na svim budžetskim raspravama je naveden ukupan iznos budžeta kao i kako je ovaj iznos podeljen po pet kategorija opštinskog budžeta ili budžetski plafoni, uključujući kapitalne investicije.

U Opštini Priština je održano šest (6) budžetskih rasprava dakle iako ova opština ima najveći broj stanovnika, u istoj je održano najmanje budžetskih rasprava. Predsednik opštine i predsedavajući skupštine opštine nisu prisustvovali nijednom od ovih sastanaka, iako su svi održani u sali skupštine opštine i tokom radnog vremena. Iako su najavljeni 14 dana pre održavanja, ni za jedan sastanak nije izrađen dnevni red (sem jedne rečenice u vezi sa temom o kojoj će se govoriti na svakom od sastanaka) i ni na jednom nije predstavljena lista kapitalnih projekata. Opština Prizren je održala osam (8) rasprava, od kojih su dve održane po selima a šest (6) u skupštini opštine. Predsednik je prisustvovao na pet (5) od osam (8) sastanaka, sa time da nije bilo dnevnog reda ni na jednom.

Međutim, Opština Prizren jedna je od jedine tri opštine koje su na budžetskim raspravama podelile prisutnima potpun spisak kapitalnih projekata u skladu sa nacrtom budžeta koji je prisutnima predstavljen.

Opština Uroševac je održala 10 budžetskih rasprava, od kojih je osam (8) održano u selima, jedna (1) u jednom gradskom naselju i jedna (1) u sali skupštine opštine. Predsednik ove opštine prisustvovao je na devet (9) njih. Sve su najavljene dve nedelje pre održavanja ali građanima ni na jednoj nije dat dnevni red ili spisak kapitalnih projekata koji bi olakšali ovu diskusiju. Opština Peć je održala najveći broj budžetskih rasprava, od kojih devet (9) u selima, dve (2) u gradskim naseljima i dve (2) u sali skupštine opštine. Ova opština je učesnicima rasprave pružila dnevni red budžetske rasprave ali ne i potpun spisak kapitalnih projekata uključenih u nacrt budžeta za 2019. godinu.

Đakovica je održala deset (10) sastanaka o budžetu, od kojih je na tri prisustvovao i predsednik opštine. Đakovica je jedna od tri opštine koja je podnela potpun spisak kapitalnih projekata predviđenih nacrtom budžeta za 2019. godinu ali nije imala dnevni red na održanim sastancima. Jedna od rasprava planirana u gradskim naseljima, konkretno u naselju u kome žive pripadnici nevećinskih zajednica, nije uspela zbog neučešća građana. Gnjilane je takođe održalo deset (10) sastanaka ali predsednik nije prisustvovao ni na jednom od njih. Bez obzira na isto, ova opština je jedina koja je imala dnevni red i spisak kapitalnih projekata na svakoj budžetskoj raspravi. Takođe, predsednik nije prisustvovao nijednom od sedam (7) sastanaka održanih u Opštini Mitrovica. Tri (3) sastanka su održana u sali skupštine opštine a četiri (4) po selima.

Tabela 1. Budžetske rasprave o budžetu za 2019. godinu

Opština	Br. budžetskih rasprava	Mesto održavanja rasprava			Prisustvo predsjednika opštine	Prisustvo predsjednika SO	Dnevni red	Spisak kapitalnih projekata
		Skupština opštine 	Naselja 	Sela 				
Priština	6	6	0	0	0/6	0/6	Ne	Ne
Prizren	8	6	0	2	5/8	0/8	Ne	Da
Uroševac	10	1	1	8	9/10	0/10	Ne	Ne
Peć	13	2	2	9	11/13	11/13	Da	Ne
Đakovica	10	1	1	8	3/10	1/10	Ne	Da
Gnjilane	10	2	1	7	0/10	0/10	Da	Da
Mitrovica	7	3	0	4	0/7	0/7	Ne	Ne

IZAZOVI U ODRŽAVANJU BUDŽETSKIH RASPRAVA

Način informisanja građana

Jedan od glavnih izazova kada govorimo o održavanju budžetskih rasprava jeste način informisanja građana. AU o transparentnosti obavezuje opštine da objave o javnim sastancima postave putem javnih obaveštenja, medija, putem internet stranice i društvenih mreža opštine 14 dana pre održavanja rasprave. Iako su sve opštine ispoštovale rok za najavu rasprava na internet stranici odnosnih opština, nisu sve uložile dalje napore da informišu širu javnost.

Imajući u vidu široku upotrebu društvene mreže Facebook, smatramo da je ovo jedno od sredstava kojim se može dopreti do većeg broja građana i informisati ih o održavanju budžetskih rasprava a koje ovom prilikom nije dovoljno iskorišćeno. Opština Priština koja ima najmanji broj učesnika na raspravama, objavila je samo jedno obaveštenje o održavanju budžetske rasprave na službenom nalogu opštine na Facebooku. Sa druge strane, opština Prizren je postavila na svom nalogu na Facebooku raspored održavanja rasprava i propratna obaveštenja nakon održavanja rasprava koja su govorila o tome kako je određena rasprava prošla. Opštine Uroševac i Gnjilane imaju po pet (5) obaveštenja kojima informišu i podstiču građane da učestvuju na sastancima, dok ih Opština Đakovica ima šest (6). Opština Mitrovica je nakon prvog obaveštenja sa potpunim rasporedom rasprava, postavila još tri (3) obaveštenja pre održavanja budžetskih rasprava i po jedno obaveštenje (ukupno sedam) o svakoj održanoj budžetskoj raspravi. Sa druge strane Opština Peć je postavila sedam (7) obaveštenja različitih dana kako bi obavestila građane o održavanju budžetskih rasprava.

Međutim, sem predsednika opštine Prizren koji je postavio obaveštenje, nijedan predsednik opštine koja je bila predmet našeg razmatranja nije koristio službene naloge opštine na društvenoj mreži Facebook da građane informiše ili podstakne da učestvuju

na budžetskim raspravama. Iako su neke od praćenih opština koristile ovo sredstvo informisanja, smatramo da poziv građanima treba da dođe i od samog predsednika opštine koji je od njih tražio glas i poverenje da predvodi opštinu, ono treba da bude informativnog karaktera i ohrabrujuće kako bi građani, između ostalog, shvatili proces ali i značaj pružanja mišljenja o tome kako treba potrošiti budžet njihove opštine.

Drugi izazov jeste informisanje o ograničenjima i strukturi budžeta. Na budžetskim raspravama održanim u sedam opština koje su bile predmet našeg praćenja, većina njih nije pružila primerak nacrtu budžeta ili dnevni red u najavama za održavanje ovih skupova niti njihove primerke na mestima na kojima su sastanci održani. Ovo ima za posledicu da su građani nepripremljeni za diskusiju i obeshrabreni da učestvuju. Takođe, za većinu sastanaka o budžetu nije izrađen dnevni red ili spisak kapitalnih projekata ili subvencija koji bi pomogli građanima koji žele da učestvuju da pruže svoj doprinos u onim kategorijama u kojima mogu načiniti promenu.

Kasnija faza konsultacije

Učešće građana u izradi budžeta opština ostvaruje se u dosta kasnijoj fazi sa namerom da se dobije istinski doprinos informisanih građana. Samo tri od sedam opština koje su bile predmet praćenja: Uroševac, Gnjilane i Prizren, održale su sastanke sa javnošću i o Srednjoročnom budžetskom okviru, pre početka perioda budžetskih rasprava.

Građanima su na budžetskim raspravama predstavljeni budžetski plafoni za svaku kategoriju a u nekim slučajevima i spisak kapitalnih projekata. Jedini predlog za izmenu koji se može načiniti u ovoj fazi jeste da se doda ili izbaci neki kapitalni projekat ili da se promeni iznos nekog kapitalnog projekta ili subvencije. Pošto u većini slučajeva učešće

građana u procesu izrade budžeta predstavlja samo jednu aktivnost a ne proces, na ovom događaju učestvuje mali broj građana i oni koji dođu nisu dobro informisani od strane opštine o prostoru koji imaju da pruže svoje ideje.

Da bi se ilustrovao mali uticaj koji građani imaju na budžet opštine, uzeli smo za primer Opštinu Đakovica kao jednu od jedine dve opštine koje su predmet praćenja a koje su predstavile potpunu tabelu sa kapitalnim

projektima na budžetskim raspravama. Uporedba kategorije kapitalnih investicija nacrt budžeta i usvojenog budžeta pokazuje da nacrt budžeta nije pretrpeo neke veće promene i nakon javnih konsultacija. Jedan od razloga što se ovo desilo može biti činjenica da su budžetske rasprave održane u veoma kasnim fazama i vrlo blizu datuma usvajanja u skupštini (sastanci su održani u periodu od 5-13. septembra 2018).

Tabela 2. . Nacrt budžeta i usvojen budžet Opštine Đakovica, kategorija "kapitalnih troškova"

Kategorija	Nacrt budžeta	Usvojen budžet	Razlika
Administrata e Përgjithshme	190,000.00	280,000.00	Dodaje se stavka "renoviranje objekta opštine".
Opšta administracija	454,309.00	468,186.00	Povećan iznos izdvojen za stavku "različiti kapitalni projekti uz sufinansiranje".
Budžet i finansije	4,031,459.00	4,137,459.00	Iznos veći za 2.5%. Razlike između nacrt budžeta i usvojenog budžeta: <ul style="list-style-type: none"> • Za četiri projekta za asfaltiranje lokalnih puteva postojećim sredstvima dodata dodatna sredstva; • Za dva projekta asfaltiranja lokalnih puteva povučena postojeća finansijska sredstva; • Povučena dva projekta izgradnje/asfaltiranja lokalnih puteva; • Dodata dva projekta koja nisu bila u nacrtu budžeta (javna rasveta i kanalizacija)
Direkcija za zaštitu i spasavanje + vatrogasci	12,000.00	12,000.00	
Poljoprivreda	350,000.00	350,000.00	
Ekonomski razvoj	346,000.00	346,000.00	
Katastar i geodezija	760,000.00	760,000.00	
Urbanizam	170,000.00	170,000.00	
Zdravstvo - Administracija	0	1,000.00	Kategorija ne figurira u nacrtu budžeta ali se dodaje konačnom budžetu.
Zdravstvo – Primarna zdravstvena zaštita	207,000.00	240,000.00	Dodaje se 11 novih stavki i povećava se iznos za 33,000 evra.
Socijalne usluge	20,000.00	36,000.00	Dodaje se pet novih stavki i iznos se povećava za 16,000 evra
Kultura, omladina i sport – kulturne usluge	163,000.00	163,000.00	
Kultura, omladina i sport – Omladina	12,000.00	12,000.00	
Obrazovanje	461,183.00	531,183.00	Iznos se povećava za 80,000 evra
Ukupno	7,176,951.00	7,506,828.00	

Tabela koja sledi u nastavku vrši uporedbu budžetske kategorije kapitalnih investicija u nacrtu budžeta i usvojenom budžetu. Na početku, iznos budžetske kategorije "Kapitalne investicije" predstavljen na budžetskim raspravama iznosi 7,176,951.00 evra, dok iznos u ovoj kategoriji u budžetu usvojenom za 2019. godinu iznosi 7,506,828.00 evra.

Ukupan iznos kapitalnih investicija veći je za samo 4.5% nakon javnih rasprava. Kao što možete videti iz tabele, u kategoriji javnih usluga, u pod-kategoriji kapitalnih projekata, nacrt budžeta u odnosu na usvojeni budžet uglavnom podrazumeva brisanje i dodavanje nekih projekata, međutim ukupan iznos se povećava za samo 2.5%. Konkretno je izbačeno četiri projekta, dodata su sva projekta koja nisu bila na spisku a o kojima je diskutovano na raspravama a za još četiri projekta je promenjen iznos (u dva projekta se beleži pad a u dva rast iznosa). Ovaj primer ilustruje da je uticaj budžetskih rasprava na budžete opština veoma mali a jedan od glavnih razloga za isto jeste da se konsultacije vode u ovako kasnoj fazi koja ne dozvoljava ni opštini da načini drastične promene u nacrtu budžeta kao posledica doprinosa građana. Još jedan razlog može biti nizak nivo učešća samih građana.

Nizak nivo učešća građana

Još jedan izazov i posledica svih gorenavedenih izazova jeste neučešće građana na budžetskim raspravama. Najbolja ilustracija ovog izazova jeste Opština Priština. Prestonica i opština sa najvećim brojem stanovnika je u proseku imala po pet (5) građana na budžetskim raspravama (najveći broj bio je 10 učesnika, a najmanji broj nula na sastanku koji se smatra propalim). Moguće je da je ovome doprineo niz faktora počevši od činjenice da su sve rasprave održane u sali skupštine opštine (Priština je jedina opština koja nijednu budžetsku raspravu nije održala u naseljima ili selima). Štaviše, sve rasprave su održane u jednoj nedelji u julu i sve su održane tokom radnog vremena. Takođe, ni na jednoj budžetskoj raspravi nije prisustvovao predsednik opštine

ili predsedavajući skupštine opštine, a u nekim slučajevima ni direktori direkcija o kojima je konkretno diskutovano na sastancima. Ovi elementi, između ostalog su mogli da doprinesu ovako niskom nivou učešća građana.

Sa druge strane, Opština Peć može da posluži kao dobar primer, održavanjem 13 budžetskih rasprava, od kojih devet (9) u selima, dve (2) u gradskim naseljima i dve (2) u sali skupštine opštine. Predsednik opštine i predsedavajući skupštine opštine su prisustvovali na 11 od njih 13 a sve rasprave su održane nakon 17.00 časova što je građanima koji rade na puno radno vreme omogućilo da učestvuju.

Iako učešće nije bilo zadovoljavajuće ni u jednoj opštini, neke od drugih opština koje su bile predmet praćenja uspele su da privuku značajnije veći broj građana u odnosu na Prištinu. Na primer, u Prizrenu je na budžetskim raspravama u proseku učestvovalo po 30 građana (maksimalan broj bio je 40, minimalan 20), u Mitrovici po 28 učesnika (broj varira od maksimalno 70 do najmanje 8), u Uroševcu je bilo uglavnom 20-25 učesnika, i tako redom. Međutim, nijedna od opština koja je bila predmet praćenja nije imala zadovoljavajuće ili reprezentativno učešće u srazmeri sa stanovništvom koje živi u ovim opštinama.

Radnje kojima se može poboljšati proces budžetskih konsultacija

KONSULTACIJE PRE IZRADE BUDŽETA

Glavni izazov kada govorimo o uključivanju građana u proces izrade budžeta opštine jeste činjenica da je budžet koji im se predstavlja već sastavljen od strane Kabineta predsednika opštine i u fazi kada se održavaju konsultacije je teško promeniti budžetske stavke i/ili izdvojene iznose novca. Videvši da njihovi predlozi nemaju neki veći uticaj na budžet, građani su obeshrabreni i ustručavaju se da učestvuju na raspravama. Shodno tome, prosto rešenje bilo bi da se praktikuje da Kabinet predsednika opštine održi ove konsultacije pre sastavljanja predloga budžeta. Još jedna dimenzija na kojoj treba raditi jeste informisanje građana. Na jednoj budžetskoj raspravi, građani po prvi put čuju o ograničenjima koje budžet u celosti ima u odnosu na odrednice Ministarstva finansija, i u nekim slučajevima im se prikazuje spisak kapitalnih projekata, ali nemaju prethodne informacije na osnovu kojih se mogu pripremiti za raspravu.

Sastanci treba da se održe u mnogo ranijoj fazi nego što je to trenutno slučaj, kako bi građani mogli da iznesu svoje potrebe i predloge za investicije u njihovim naseljima i kako bi se ovaj doprinos građana odrazio na budžet u prvim fazama izrade. Ovo bi podstaklo građane da učestvuju na raspravama pošto jedino ovako vide realnu mogućnost da se njihove ideje čuju i utiču na dodeljivanje javnih finansijskih sredstava.

RASPRAVE NASELJE SA NASELJEM

Organizovane rasprave u zgradama opština nisu privlačne za građane, kao što to potvrđuje slučaj Opštine Priština. Predsednici ovih sedam opština koje su bile predmet praćenja su se obavezali da održe sastanke sa građanima po naseljima i selima. Mnogo je delotvornije

ukoliko opštinske institucije planiraju da odu u svako naselje i u svaki region opštine i da tamo održe budžetske rasprave, u najranijim fazama procesa izrade. Predsednici seoskih veća zapravo su resurs koji može i treba da se iskoristi u ovom smislu, posebno sa aspekta koordinacije vremena, datuma i lokacije kojoj može imati pristup veći broj građana i dopiranja do marginalizovanih grupa kao što su žene, mladi i nevećinske zajednice. Između ostalog, veoma je ohrabrujuće da građanin učestvuje na diskusiji u svom naselju pošto se fokus diskusije sužava na odnosna naselja i pruža više prostora za detaljnu diskusiju o lokalnim osobenostima

PILOTIRANJE UČESNIČKOG BUDŽETIRANJA

Da bi se prevazišli izazovi i povećala zainteresovanost građana da učestvuju u procesu izrade budžeta treba pružiti mnogo veći prostor za predloge građana, konsultacije u ranim fazama, fokusirane rasprave i tešniji rad sa lokalitetima. Uključivanje građana u proces izrade budžeta može se ostvariti na različitim stepenima i na različite načine. Najviši stepen zapravo podrazumeva učesničko budžetiranje. Model "učesničkog budžetiranja" predstavlja dobru mogućnost u tom smeru. Međutim, da bi ovaj modalitet funkcionisao, pre svega treba da se dobro shvati od strane samih opštinskih zvaničnika, treba da postoji volja da se dodele ljudski i finansijski resursi opštine u tom smeru i treba pripremiti građane.

Kao koncept, učesničko budžetiranje je predstavljeno po prvi put od strane troje predsednika opština u jednom gradu u Brazilu, koji se zove Porto Alegre 1989. godine kao rezultat niza reformi u okruženju okarakterisanom veoma visokim stepenom

siromaštva i slabog pristupa javnim uslugama kao što su voda, škole i medicinske usluge⁵. Ovaj proces je doneo pozitivne rezultate potvrđene u ovom gradu ali i u svim drugim zemljama koje ga praktikuju. Porto Alegre je na primer povećao broj škola, stanova za kolektivno stanovanje i obezbedio je bolju vodovodnu i kanalizacionu mrežu⁵. Još od tog vremena, učesničko budžetiranje sastavni je deo procesa budžetiranja na lokalnom nivou u 1,500 zemalja u svetu u Americi, Evropi, Africi i Aziji⁶. Stepenu u kome je ukupan budžet isplaniran učesničkim budžetiranjem je različit. Ceo budžet se može smatrati učesničkim ili opština jedan njegov deo može izdvojiti za potrebe "učesničkog budžetiranja" kao procenat ukupnog budžeta, ili samo kao procenat iznosa izdvojenog za investicije⁷.

Najbolje rešenje za Kosovo bio bi određeni procenat ukupnog budžeta, koji odgovara značajnom delu budžeta za kapitalne investicije. Važno je shvatiti da je učešće građana u procesu izrade budžeta proces a ne aktivnost koja se realizuje u vidu jednog sastanka ili budžetske rasprave. Da bi se omogućilo naprednije učešće građana u odnosu na vid učešća koji u ovom trenutku postoji na Kosovu, potrebna je volja izvršne i zakonodavne vlasti opštine, da pre svega izdvoji budžet i ljudske resurse za proces koji će imati redovan ciklus trajanja i koji će obuhvatiti jednu godinu.

U odsustvu inicijativa samih građana za aktivizam i uključenost u odlučivanje i u odsustvu zalaganja samih opština da podstaknu uključenost građana u donošenje politike, učesničko budžetiranje predstavljaće izazov. Uspeh ovakve inicijative iziskuje veće zalaganje izvršne i zakonodavne vlasti opštine ali i zainteresovanost i organizaciju samih građana. Inicijativa za pokretanje ovog procesa može poteći od predsednika opštine, odbornika ili iz same zajednice. Međutim,

imajući u vidu nedostatak zalaganja građana, ova inicijativa bi trebalo da potekne od nekog predsednika opštine. Ovaj proces treba da krene informisanjem građana koji žive u naseljima i selima opštine i od njihovog osnaživanja redovnim obaveštenjima i sastancima. Nakon toga treba uspostaviti tematske radne grupe i pružiti prostor za diskusiju i redovne konsultacije. Iz ovoga bi proizašle radne grupe za razmenu ideja i pružanje predloga za održavanje javnih rasprava a sve ovo bi prethodilo budžetu. Imajući u vidu da je ova ideja nova za predstavnike opština i građane na Kosovu, ona bi prvo trebalo da krene kao pilot projekat u nekom naselju ili selu nakon čega bi se proširila i na ostale opštine.

Nešto manje napredna opcija "učesničkog budžetiranja", jesu budžetske rasprave organizovane u opštinama na Kosovu. Ove rasprave predstavljaju individualne aktivnosti koje se ponavljaju u nekoliko navrata (u zavisnosti od opštine) i koje se organizuju od strane same opštine sa namerom da se dobiju povratne informacije od građana o dve budžetske kategorije u kojima se može intervenisati, ali i tu na vrlo ograničen način. Građani prisutni na ovim sastancima čuju predstavnike svojih opština koji govore o plafonima budžetskih kategorija a nakon toga daju svoje predloge investicija i subvencija u svojoj opštini. Iako su ovi sastanci veoma "pasivni" sa aspekta istinskog uključivanja građana u proces budžetiranja, formalno pružaju mogućnost građanima da saznaju dosta toga o budžetu i da ulože napore da se u isti uključe i njihove ideje. Međutim, često opštine ne poštuju ni osnovne zahteve propisa na snazi o postupcima koje treba primeniti da se građani podstaknu na učešće.

5 Prof. Deepti Bhatnagar and Animesh Rathore at the Indian Institute of Management (Ahmedabad) and Magüi Moreno Torres and Parameeta Kanungo at the World Bank (Washington DC). World Bank Group. "Participatory Budgeting in Brazil". https://siteresources.worldbank.org/INTEMPowerment/Resources/14657_Particip-Budget-Brazil-web.pdf

6 Participatory Budgeting Project. <https://www.participatorybudgeting.org/pb-map/>

7 Cabbanes, Yves. "Participatory budgeting: a significant contribution to participatory democracy." *Environment & Urbanization* Vol. 16 No 1. 2004. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/095624780401600104>

POBOLJŠANJE INFORMISANJA GRAĐANA O RASPRAVAMA

Veća zainteresovanost i zalaganja građana sa stanovišta informisanja o budžetu lokalne uprave može se postići istinskim informisanjem, u zgradama opština, na službenim internet stranicama i drugim kanalima. Upravo ovaj aspekt informisanja opštine ispunjavaju formalno shodno onome što predviđaju propisi, i ne ulažu dovoljna nastojanja da se građani podstaknu dalje tako što će se informisati o budžetskim postupcima i o značaju njihovog učešća u sastavljanju opštinskog budžeta. Ovaj nivo informisanja, sam po sebi ima svoje nedostatke i nije ohrabrujući.

Pozivnice na budžetske rasprave i početni planovi opštine treba da se objave u svakom naselju i selu a ne samo u zgradi opštine i treba da budu razumljivi svakom građaninu, bez obzira na nivo njihovog znanja o datim pitanjima. Upravo iz tog razloga je važno da se pre toga pokrenu kampanje podizanja svesti o budžetu, da se jasno saopšti zahtev opštine za učešće građana, ali i obaveza građana da doprinesu budžetskom procesu. Društvene mreže i njihovo korišćenje odlična su i jeftina mogućnost da se dopre do velikog i sveobuhvatnog broja (muškarci, žene, mladi, nevećinske zajednice) građana, kako bi bili u prilici da iznesu svoje ideje i pruže svoj doprinos u izradi budžeta koji direktno utiče na kvalitet njihovog života.

Prilog 1

A. Spisak kapitalnih projekata raspodeljen učesnicima na budžetskim raspravama održanim u Opštini Đakovica

Lista e projekteve kapitale të propozuara për periudhën 2019 - 2021				
Nr.	Emri i projektit	Plani i financimit 2019 - 2021		
		Projeksionet 2019	Projeksionet 2020	Projeksionet 2021
	TOTALI I BUXHETIT PËR INVESTIMET KAPITALE 2019 - 2021	7,176,951.00	8,026,854.00	8,904,979.00
	Administrata e Përgjithshme	190,000.00	150,000.00	150,000.00
1	Digjitalizimi i Administrates Komunale	100,000.00	100,000.00	100,000.00
2	Renovimi i zyrave te vendit dhe objekteve komunale	90,000.00	50,000.00	50,000.00
	Buxhet dhe Financa	454,309.00	317,817.00	616,571.00
1	Projektet e ndryshme kapitale me bashkëfinancim	166,809.00	317,817.00	616,571.00
2	Masat e energjisë efçiente në ndërtesat publike në nivel Komunal	287,500.00		
	Shërbimet Publike	4,031,459.00	4,460,037.00	5,125,408.00
1	Sanimi i rrugëve me zhavor	50,000.00	70,000.00	70,000.00
2	Sanimi dhe ndërtimi i parqeve	100,000.00	100,000.00	100,000.00
3	Sanimi - ndërtimi i rrugëve me asfalt	75,000.00	153,500.00	150,000.00
4	Sanimi i ujrave të zeza dhe atmosferike	150,000.00	200,000.00	200,000.00
5	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Osek Pash	57,459.00		
6	Ndërtimi - asfaltimi i rrugëve në fshatin Skivjan.	150,000.00	198,848.00	
7	Ndërtimi -asfaltimi i rrugës në fshatin Dobrigje	43,176.00		
8	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Bec, lagjet Bajrushaj, Alijaj dhe S	97,102.00		
9	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në lagjet e Berkocit.	20,000.00	50,000.00	50,000.00
10	Ndërtimi ,asfaltimi i rrugës Petro Nini Luarasi - Gjakovë	50,000.00	50,000.00	
11	Ndërtimi - asfaltimi i rruges ne fshatin Ponoshec	50,000.00		
12	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Bec,te Xhamija I.Halilaj-Radoniq	40,000.00		
13	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Smolicë	50,000.00	50,000.00	
14	Ndërtimi dhe asfaltimi në Gergoc	41,627.00	100,000.00	100,000.00
15	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugës në fshatin Zhabel	100,000.00	84,078.00	
16	Zgjerimi i rrugës Nena Terezë - Gjakovë		157,698.00	200,000.00
17	Rregullimi i rruges ne fshatin Vogove	50,000.00	10,000.00	
18	Rregullimi rruges ne fsh. Zhub	79,385.00		
19	Asfaltimi i rrugës në fshatin Raqë	80,000.00	80,000.00	
20	Asfaltimi i rrugës Dol-Kushavec	66,502.00	20,000.00	
21	Ndërtimi- asfaltimi i rruges Gergine	80,000.00		
22	Ndërtimi - asfaltimi i rrugëve në fshatin Doblbare	80,000.00	80,000.00	80,000.00
23	Rruga "Muharrem Domi" - Asfalt		30,000.00	
24	Rruga në fshatin Babaj Bokës, lagjet Ukshini, Zenel Ukët dhe Rexhë Alijaj	70,000.00	30,000.00	
25	Rruga në fshatin Ramoc, lagjia Hajdaraj,Pjeter markaj,Mark Avdyli	40,000.00	100,000.00	
26	Ndërtim - asfaltimi i rrugëve në fshatin Devë		80,000.00	80,000.00
27	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Demjan	100,000.00	100,000.00	100,000.00
28	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Vraniq		129,260.00	
29	Ndërtimi - asfaltimi i rrugëve në fshatin Nivokaz	100,000.00	60,000.00	
30	Ndërtimi - asfaltimi i rruges ne fshatin Berkoc, lagja Muqaj dhe Aksi		72,623.00	100,000.00
31	Ndërtim - Asfaltimi i Rrugëve ne fshatin Rakovinë	50,000.00	50,000.00	
32	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugës në fshatin Meqë - Qendër Cërmjan		200,000.00	
33	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Kushavec	60,000.00	20,000.00	
34	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Madanaj - Rripaj (Shtresa e	45,687.00		
35	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës ne fshatin Guskë - Lagja Dedaj			50,000.00
36	Rrugët në Lugebunar, Lg = 1974.53m'	60,000.00		
37	Ndërtimi i rrugës Shishmon i Bokës - Mazrek	50,000.00		
38	Ndërtimi i rrugës në fshatin Cufadol		125,000.00	125,000.00
39	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në rrugës Nimon Ferizi	19,000.00		
40	Pajimet dhe Sinjalizimi i trafikut rrugorë	50,000.00	60,000.00	60,000.00
41	Ndërtimi dhe sanimi i Urave	50,000.00	50,000.00	50,000.00
42	Zgjerimi i linjes se ndriqimit publik	150,000.00	150,000.00	150,000.00
43	Parku i Qytetit	200,000.00	100,000.00	
44	Sanimi me kubëza graniti, faza 2	100,000.00	100,000.00	40,000.00
45	Asfaltimi i rrugës në fshatin Shishmon lagjia Krazhnje	50,000.00	70,000.00	50,000.00
46	Rregullimi i shtratit të lumit KRENA	400,000.00	200,000.00	200,000.00
47	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugës Shiqiponjë	80,000.00	20,000.00	
48	Ndërtimi - Sanimi i rrugëve dhe trotuareve me kubëza	350,000.00	500,000.00	500,000.00
49	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Bec - lagja Hajdaraj	40,000.00	40,000.00	30,000.00
50	Ndërtimi -asfaltimi i rrugëve në fshatin Nec	50,000.00	20,000.00	
51	Asfaltimi i rrugës "Fitim Domi"	65,000.00	20,000.00	
52	Rregullimi i shtratit të lumit Gusha - Botush	10,000.00	10,000.00	
53	Ndërtimi dhe mirëmbajtja e varrezave të dëshmorëve	31,521.00		
54	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Cërmjan	50,000.00	50,000.00	50,000.00
55	Ndërtimi dhe asfaltimi rrugëve në fshatin Morinë	50,000.00	50,000.00	50,000.00

56	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugës kryesore në qytet	100,000.00	100,000.00	150,000.00
57	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Marmull	50,000.00	30,000.00	
58	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në Ramamat		40,000.00	163,520.00
59	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Lipovec		100,000.00	50,000.00
60	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Brovinë		40,000.00	30,000.00
61	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Kralan	50,000.00	100,000.00	100,000.00
62	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Qerim		50,000.00	50,000.00
63	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Hereq		50,000.00	100,000.00
64	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Bitesh		30,000.00	10,000.00
65	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Novosell e Ulët			100,000.00
66	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Osek Hylë		40,000.00	100,000.00
67	Rregullimi i shesheve dhe rrethrotullimeve në qytet			150,000.00
68	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve të qabratit		39,030.00	100,000.00
69	Ndërtimi i pendës në Lumin Drini i Bardhë			200,000.00
70	Ndërtimi i parkingjeve në qytet			150,000.00
71	Betoni i trotuareve në Komunën e Gjakovës			100,000.00
72	Ndërtimi i shkallëve në Qabrat			150,000.00
73	Ndërtimi asfaltimi i rrugëve të pika e zezë			200,000.00
74	Ndërtimi dhe asfaltimi i Rrugës Goden - Zylfaj - Prush			200,000.00
75	Ndërtimi dhe asfaltimi i Rrugës Gergoc - Kralan			200,000.00
76	Stadioni i tenisit			100,000.00
77	Ndërtimi i Parkingjeve dhe stacioneve të autobusve			136,888.00
	Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim + Zjarrfikësit	12,000.00	140,000.00	-
1	Blerja e 1 Veture Zyrtare	12,000.00		
2	Autocistern 8000 lit/ujë për luftimin e zjarrit		140,000.00	
	Bujqësia	350,000.00	500,000.00	600,000.00
1	Ndërtimi i Kanaleve të ujitjes në zonat rurale	250,000.00	300,000.00	400,000.00
2	Sanimi i pendave dhe kanaleve të ujitjes në zonat rurale	50,000.00	50,000.00	50,000.00
3	Ndërtimi i pendave të ujitjes në zonat rurale	50,000.00	150,000.00	150,000.00
	Zhvillimi Ekonomik	346,000.00	432,000.00	405,000.00
1	"Pejzash i Mbrojtur Shkugëza"	35,000.00		
2	Zhvillimi i pikës turistike në Lumin Erenik	60,000.00	35,000.00	
3	Revitalizimi i Urës së Terezive: Ndrichi gjelbërim, shtigje të ecjes etj.	25,000.00		
4	Themelimi & Zhvillimi i Parkut Industrial- Zona Ekonomike	0.00	100,000.00	200,000.00
5	Ura e Fshajtë & Kanioni, ndrichi, shtegu për ecje	70,000.00	50,000.00	35,000.00
6	Shpella e Kusarit, ndrichi, rruge, shenjzimi	35,000.00		
7	Blerja e 1 Veture Zyrtare	14,000.00		
8	4 R (Riciklo- Rimburo - Ripërdor - Redukto)	22,000.00	22,000.00	
9	XXL Selfie & Ballkoni Panoramik	20,000.00		
10	Roller Zip Line	35,000.00	25,000.00	
11	Shtigje në Pemë	30,000.00	30,000.00	
12	Prodhimi në Serra		150,000.00	150,000.00
13	Themelimi dhe zhvillimi i ndërmarrjeve sociale		10,000.00	10,000.00
14	Funksionalizimi i Çarshisë së Madhe		10,000.00	10,000.00
	Kadastra dhe Gjeodezia	760,000.00	960,000.00	1,040,000.00
1	Shpronësime	700,000.00	900,000.00	980,000.00
2	Rilevimi i lagjes "SENJAK 1" dhe "ORIZE1"	60,000.00		
3	Rilevimi i lagjes "SENJAK 1" dhe "ORIZE2"		60,000.00	
4	Rilevimi i lagjes "Jahoc"			60,000.00
	Urbanizmi	170,000.00	90,000.00	65,000.00
1	Plani Rregullues i hollësisëm i Parkut Memorial në Qabrat		40,000.00	
2	Kompjuter mbi 1500 euro (10 copë me performancë të domosdoshme për përgatitjen e planeve hapësinore në programe të avansuara me kohëzgjatje të përdorimit min. 5 vite)	20,000.00		
3	Harta Zonale Komunale	150,000.00	50,000.00	
4	Projekti i rehabilitimit të lumit Erenik			40,000.00
5	Projekti i rehabilitimit të lumit Trakaniq			25,000.00
	Shëndetësia - Shëndetësia Primare	207,000.00	227,000.00	188,000.00
1	Riparime dhe mirëmbajtje të objekteve shëndetësore	31,000.00	32,500.00	36,000.00
2	Blerja e aparatrave mjekësore dhe jo mjekësore	10,000.00	12,000.00	15,000.00
3	Automjet të Ndhimës së Shpejtë	59,000.00	50,500.00	
4	Automjet të shërbimit të dializës	14,000.00		
5	Blerja e Automjetit për Vizita në shtëpi dhe Vaksinimi		15,000.00	
6	Fugon për bartjen e barnave dhe vaksinimit	20,000.00		
7	Digjitalizimi	15,000.00	10,000.00	5,000.00
8	Sover Digjitalizimi Arkes Fletëpagesa	10,000.00		
9	Blerja e karrigave stomatologjike	10,000.00	15,000.00	30,000.00
10	Blerja e paisjeve stomatologjike		25,000.00	30,000.00
11	Mikromotor pa zhurmë	18,000.00	10,000.00	10,000.00
12	Autoklav dhe sterilizator		20,000.00	20,000.00

13	Maçina pune për laborator të stomatologjis	20,000.00	25,000.00	27,000.00
14	Ashensori		12,000.00	15,000.00
	Shërbimet Sociale	20,000.00	12,000.00	-
1	Blerja e Veturës Zyrtare	12,000.00	12,000.00	
2	Digjitalizimi	5,000.00		
3	Digjitalizimi i Hendikosit	3,000.00		
	Kultura, Rinia dhe Sportet - Shërbimet Kulturore	163,000.00	175,000.00	200,000.00
1	Renovimi i Pallatit të Kulturës	20,000.00	22,000.00	25,000.00
2	Biblioteka "Ibrahim Rugova"	6,000.00	7,000.00	8,000.00
3	Renovimi i Muzeut Etnografik	10,000.00	5,000.00	
4	Muzeu i familjes Qerkezi	5,000.00		
5	Renovimi i pallatit të kulturës / Cërmjan	10,000.00		
6	Stadiumi i Qytetit (Futboll)		60,000.00	70,000.00
7	Revitalizimi i "Eshnores" - Qabrat	80,000.00	60,000.00	50,000.00
8	Blerja e 1 veture	12,000.00		
9	Rrethimi i K.F.Dushkaja	10,000.00		
10	Paisja me reflektore led,Palestra Shani Nushi	10,000.00		
11	Renovimi i tereneve sportive		11,000.00	47,000.00
12	Punimet në Galerinë e Arteve		10,000.00	
	Kultura, Rinia dhe Sportet - Rinia	12,000.00	13,000.00	15,000.00
1	Revitalizimi i Qendrave Rinore	12,000.00	13,000.00	15,000.00
	Arsimi	461,183.00	550,000.00	500,000.00
1	Rregullime, mirëmbajtje të Shkollave	150,000.00	150,000.00	85,000.00
2	Ndërtimi i depos, aneksit në disa shkolla	30,000.00	15,000.00	
3	Rrethime dhe rregullime të oborreve të shkollave	20,000.00		
4	Ndërtimi i terreneve sportive	80,000.00	60,000.00	60,000.00
5	Ndërtimi i Sallës së Edukatës Fizike në shkollën "H.Hoti" - Rogovë	20,000.00	40,000.00	20,000.00
6	Furnizim me paisje tjera - Financim nga Huamarrja	16,183.00		
7	Blerja e automjetit për DKA	15,000.00		
8	Molerime të shkollave	30,000.00	30,000.00	30,000.00
9	Renovime të nyjeve sanitare	100,000.00	50,000.00	50,000.00
10	Punimi i projekteve		5,000.00	5,000.00
11	Ndërtimi i qerdhes		200,000.00	250,000.00

Gjakovë, Shtator 2018

z. Durim Halilaj
Drejtor i Drejtorisë për Buxhet dhe Financa

KOMUNA E GJAKOVËS

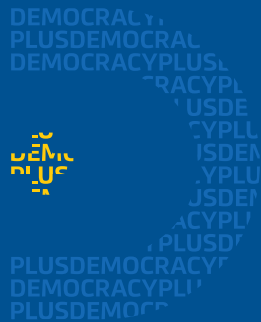
Lista e projekteve kapitale të propozuara për periudhën 2019 - 2021				
Nr.	Emri i projektit	Plani i financimit 2019 - 2021		
		Projeksionet 2019	Projeksionet 2020	Projeksionet 2021
	TOTALI I BUXHETIT PËR INVESTIMET KAPITALE 2019 - 2021	7,506,828.00	8,000,596.00	8,536,888.00
	Administrata e Përgjithshme	280,000.00	250,000.00	200,000.00
1	Digjitalizimi i Administrates Komunale	100,000.00	150,000.00	100,000.00
2	Renovimi i zyrave te vendit dhe objekteve komunale	90,000.00	100,000.00	100,000.00
3	Renovimi i objektit të Komunës	90,000.00		
	Buxhet dhe Financa	468,186.00	300,000.00	300,000.00
1	Projektet e ndryshme kapitale me bashkëfinancim	180,686.00	300,000.00	300,000.00
2	Masat e energjisë eficiente në ndërtesat publike në nivel Komunal	287,500.00		
	Shërbimet Publike	4,137,459.00	4,240,596.00	4,911,888.00
1	Sanimi i rrugëve me zhavor	50,000.00	70,000.00	70,000.00
2	Sanimi dhe ndërtimi i parqeve	100,000.00	100,000.00	100,000.00
3	Sanimi - ndërtimi i rrugëve me asfalt	75,000.00	153,500.00	150,000.00
4	Sanimi i ujrave të zeza dhe atmosferike	150,000.00	200,000.00	200,000.00
5	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Osek Pash	57,459.00		
6	Ndërtimi - asfaltimi i rrugëve në fshatin Skivjan.	150,000.00	198,848.00	
7	Ndërtimi -asfaltimi i rrugës në fshatin Dobrigje	43,176.00		
8	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Bec, lagjet Bajrushaj, Alijaj dhe Shabanaj	97,102.00		
9	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në lagjet e Berkocit.	50,000.00	50,000.00	50,000.00
10	Ndërtimi ,asfaltimi i rrugës Petro Nini Luarasi - Gjakovë	50,000.00	50,000.00	
11	Ndërtimi - asfaltimi i rruges ne fshatin Ponoshec	100,000.00	45,000.00	
12	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Bec,te Xhamija I.Halilaj-Radoniq	40,000.00		
13	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Smolicë	50,000.00		
14	Ndërtimi dhe asfaltimi në Gergoc	41,627.00	100,000.00	100,000.00
15	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugës në fshatin Zhabel	100,000.00	84,078.00	
16	Zgjerimi i rrugës Nena Terezë - Gjakovë		157,698.00	200,000.00
17	Rregullimi i rruges ne fshatin Vogove	50,000.00	10,000.00	
18	Rregullimi rruges ne fsh. Zhub	79,385.00		
19	Asfaltimi i rrugës në fshatin Raqë	80,000.00	80,000.00	
20	Asfaltimi i rrugës Dol-Kushavec	66,502.00		
21	Ndërtimi- asfaltimi i rruges Gerqine	80,000.00		

22	Ndërtimi - asfaltimi i rrugëve në fshatin Doblibare	80,000.00	80,000.00	80,000.00
23	Rruga "Muharrem Domi" - Asfalt		30,000.00	
24	Rruga në fshatin Babaj Bokës, lagjet Ukshini, Zenel Ukët dhe Rexhë Aliaj	70,000.00	30,000.00	
25	Rruga në fshatin Ramoc, lagjja Hajdaraj	20,000.00	13,182.00	
26	Ndërtim - asfaltimi i rrugëve në fshatin Devë		80,000.00	80,000.00
27	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Demjan	90,000.00	80,000.00	
28	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Vraniq		129,260.00	
29	Ndërtimi - asfaltimi i rrugëve në fshatin Nivokaz	100,000.00	50,000.00	-
30	Ndërtimi - asfaltimi i rruges ne fshatin Berkoc, lagja Muqaj dhe Aksi			100,000.00
31	Ndërtim - Asfaltimi i Rrugëve ne fshatin Rakovinë	50,000.00	50,000.00	
32	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugës në fshatin Meqë - Qendër Cërmjan		200,000.00	
33	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Kushavec	60,000.00	20,000.00	
34	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugëve në fshatin Madanaj - Rripaj (Shtresa e dytë)	45,687.00		
35	Ndërtimi i rruges ne fshatin Guskë - Lagja Dedaj			50,000.00
36	Rrugët në Lugebunar, Lg = 1974.53m'	60,000.00		
37	Ndërtimi i rrugës Shishmon i Bokës - Mazrek	50,000.00		
38	Ndërtimi i rrugës në fshatin Cufadol		125,000.00	125,000.00
39	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në rrugës Nimon Ferizi	30,000.00		
40	Pajimet dhe Sinjalizimi i trafikut rrugorë	50,000.00	60,000.00	60,000.00
41	Ndërtimi dhe sanimi i Urave	50,000.00	50,000.00	50,000.00
42	Mirëmbajtja e ndriqimi publik	100,000.00	100,000.00	100,000.00
43	Zgjerimi i linjes se ndriqimit publik	150,000.00	150,000.00	150,000.00
44	Parku i Qytetit	200,000.00	100,000.00	
45	Sanimi me kubëza graniti, faza 2	100,000.00	100,000.00	40,000.00
46	Asfaltimi i rrugës në fshatin Shishmon lagjia Krazhnje	70,000.00	70,000.00	50,000.00
47	Rregullimi i shtratit të lumit KRENA	400,000.00	200,000.00	200,000.00
48	Ndërtimi - Asfaltimi i rrugës Shiqiponjë	80,000.00	20,000.00	
49	Ndërtimi - Sanimi i rrugëve dhe trotuareve me kubëza	350,000.00	500,000.00	500,000.00
50	Ndërtimi - asfaltimi i rrugës në fshatin Bec - lagja Hajdaraj	40,000.00	40,000.00	30,000.00
51	Kanalizimi ne Piskot	30,000.00	85,000.00	
52	Asfaltimi i rrugës "Fitim Domi"	65,000.00	20,000.00	
53	Rregullimi i shtratit të lumit Gusha - Botush	10,000.00	10,000.00	
54	Ndërtimi dhe mirëmbajtja e varrezave të dëshmorëve	31,521.00		
55	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Cërmjan	50,000.00	50,000.00	50,000.00
56	Ndërtimi i rrugëve në fshatin Morinë	50,000.00		
57	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugës kryesore në qytet	100,000.00	100,000.00	150,000.00
58	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Lipovec		50,000.00	50,000.00
59	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Brovinë		40,000.00	30,000.00

60	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Kralan	45,000.00	100,000.00	100,000.00
61	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Qerim		50,000.00	50,000.00
62	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Hereq		50,000.00	100,000.00
63	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Bitesh		30,000.00	10,000.00
64	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Novosell e Ulët			100,000.00
65	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve në fshatin Osek Hylë		40,000.00	100,000.00
66	Rregullimi i shesheve dhe rrethrotullimeve në qytet			150,000.00
67	Ndërtimi dhe asfaltimi i rrugëve te qabratit		39,030.00	100,000.00
68	Ndërtimi i pendës në Lumin Drini i Bardhë			200,000.00
69	Ndërtimi i parkingjeve ne qytet			150,000.00
70	Betoni i trotuareve ne Komunën e Gjakovës			100,000.00
71	Ndërtimi i shkallëve ne Qabrat			150,000.00
72	Ndërtimi asfaltimi i rrugëve te pika e zezë			200,000.00
73	Ndërtimi dhe asfaltimi i Rrugës Goden - Zylfaj - Prush			200,000.00
74	Ndërtimi dhe asfaltimi i Rrugës Gergoc - Kralan			200,000.00
75	Stadioni i tenisit			100,000.00
76	Ndërtimi i Parkingjeve dhe stacioneve të autobusve			136,888.00
	Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim + Zjarrfikësit	12,000.00	140,000.00	-
1	Automjet për nevojat e Drejtorisë	12,000.00		
2	Autocistern 8000 lit/ujë për luftimin e zjarrit		140,000.00	
	Bujqësia	350,000.00	500,000.00	600,000.00
1	Ndërtimi i Kanaleve të ujitjes në zonat rurale	250,000.00	300,000.00	400,000.00
2	Mirëmbajtje e pendave dhe kanaleve të ujitjes në zonat rurale	50,000.00	50,000.00	50,000.00
3	Ndërtimi i pendave të ujitjes në zonat rurale	50,000.00	150,000.00	150,000.00
	Zhvillimi Ekonomik	346,000.00	432,000.00	405,000.00
1	“Pejzash e Mbrojtur Shkugëza”	35,000.00		
2	Zhvillimi i pikës turistike ne Lumin Erenik	60,000.00	35,000.00	
3	Revitalizimi i Urës se Terezive: Ndrichiimi gjelbërim, shtigje të ecjes etj.	25,000.00		
4	Themelimi & Zhvillimi i Parkut Industrial- Zona Ekonomike	0.00	100,000.00	200,000.00
5	Ura e Fshajtë & Kanioni, ndrichiimi, shtegu për ecje	70,000.00	50,000.00	35,000.00
6	Shpella e Kusarit, ndrichiimi, rruga, shenjëzimi	35,000.00		
7	Blerja e 1 Veture Zyrtare	14,000.00		
8	4 R (Riciklo- Rimburso - Ripërdor - Redukto)	22,000.00	22,000.00	
9	XXL Selfie & Ballkoni Panoramik	20,000.00		
10	Roller Zip Line	35,000.00	25,000.00	
11	Shtigje në Pemë	30,000.00	30,000.00	
12	Prodhimi në Serra		150,000.00	150,000.00
13	Themelimi dhe zhvillimi i ndërmarrjeve sociale		10,000.00	10,000.00
14	Funksionalizimi i Çarshisë së Madhe		10,000.00	10,000.00

	Kadastra dhe Gjeodezia	760,000.00	960,000.00	1,040,000.00
1	Shpronësime	700,000.00	900,000.00	980,000.00
2	Rilevimi i lagjes "SENJAK 1" dhe "ORIZE1"	60,000.00		
3	Rilevimi i lagjes "SENJAK 1" dhe "ORIZE2"		60,000.00	
4	Rilevimi i lagjes "Jahoc"			60,000.00
	Urbanizmi	170,000.00	90,000.00	65,000.00
1	Plani Rregullues i hollësishëm i Parkut Memorial në Qabrat		40,000.00	
2	Kompjuter mbi 1500 euro (10 copë me performancë të domosdoshme për përgatitjen e planeve hapësinore në programe të avansuara me kohëzgjatje të përdorimit min. 5 vite)	20,000.00		
3	Harta Zonale Komunale	150,000.00	50,000.00	
4	Projekti i rehabilitimit të lumit Erenik			40,000.00
5	Projekti i rehabilitimit të lumit Trakaniq			25,000.00
	Shëndetësia - Administrata	1,000.00	1,000.00	3,000.00
1	Paisje per zyra te DSHMS-se	1,000.00	1,000.00	3,000.00
	Shëndetësia - Shëndetësia Primare	240,000.00	272,000.00	272,000.00
1	Riparime dhe mirëmbajtje të objekteve shëndetësore	32,000.00	32,500.00	36,000.00
2	Blerja e aparaturave mjekësore dhe jo mjekësore	10,000.00	12,000.00	15,000.00
3	Automjet të Ndhmës së Shpejtë	50,000.00	50,500.00	
4	Automjet të shërbimit të dializës	12,000.00		
5	Blerja e Automjetit per Vizita ne shtëpi dhe Vaksinimi		15,000.00	
6	Fugon për bartjen e barnave dhe vaksinimit	20,000.00		
7	Digjitalizimi	15,000.00	10,000.00	5,000.00
8	Paisje per mirëmbajtje te objekteve		3,000.00	3,000.00
9	Sover Digjitalizimii Arkes Fletëpagesa	20,000.00		
10	Air Condition për QKMF, QMF	5,000.00	10,000.00	12,000.00
11	Blerja e karrigave stomatologjike	10,000.00	15,000.00	30,000.00
12	Blerja e paisjeve stomatologjike		25,000.00	30,000.00
13	Rentgeni (ortopan) dhe izolimi i dhomes	10,000.00		15,000.00
14	Mikromotor pa zhurme	18,000.00	10,000.00	10,000.00
15	Autoklav dhe sterilizator		20,000.00	20,000.00
16	Tavolinë pune për laboratorin e stomatologjis	8,000.00	2,000.00	5,000.00
17	Maqina pune për laborator të stomatologjis	20,000.00	25,000.00	27,000.00
18	Inventar për stomatologji		10,000.00	10,000.00
19	Kompjuter / Printer		5,000.00	15,000.00
20	Instrumente kirurgjike dhe jo kirurgjike		5,000.00	5,000.00
21	Riparimi i karrigave dhe mirëmbajtja e karrigave stoma.	10,000.00	5,000.00	10,000.00
22	Frigorifer dhe dollap për material stomatologjik		5,000.00	9,000.00
23	Ashensori		12,000.00	15,000.00
	Shërbimet Sociale	36,000.00	27,000.00	25,000.00
1	Blerja e Veturave Zyrtare	12,000.00	12,000.00	

2	Mirëmbajtja e Objektivit	5,000.00	2,000.00	2,000.00
3	Digjitalizimi	5,000.00		
4	Mirëmbajtja e objekteve egzistuese të B.Sociale	2,000.00	2,000.00	5,000.00
5	Paisjet per Ndërtesën e Hendikosit	3,000.00	3,000.00	7,000.00
6	Digjitalizimi i Hendikosit	3,000.00		
7	Blerja e pajiseve për objektin e shurdh memecve dhe të verbërve	3,000.00	5,000.00	6,500.00
8	Blerja e paisjeve për objektin e femijëve me sindromin down	3,000.00	3,000.00	4,500.00
	Kultura, Rinia dhe Sportet - Shërbimet Kulturore	163,000.00	175,000.00	200,000.00
1	Renovimi i Pallatit të Kulturës	20,000.00	22,000.00	25,000.00
2	Biblioteka "Ibrahim Rugova"	6,000.00	7,000.00	8,000.00
3	Renovimi i Muzeut Etnografik	10,000.00	5,000.00	
4	Muzeu i familjes Qerkezi	5,000.00		
5	Renovimi i pallatit të kulturës / Cërmjan	10,000.00		
6	Stadiumi i Qytetit (Futboll)		60,000.00	70,000.00
7	Revitalizimi i "Eshnores" - Qabrat	80,000.00	60,000.00	50,000.00
8	Blerja e 1 veture	12,000.00		
9	Rrethimi i K.F.Dushkaja	10,000.00		
10	Paisja me reflektore led,Palestra Shani Nushi	10,000.00		
11	Renovimi i tereneve sportive		11,000.00	47,000.00
12	Punimet në Galerinë e Arteve		10,000.00	
	Kultura, Rinia dhe Sportet - Rinia	12,000.00	13,000.00	15,000.00
1	Revitalizimi i Qendrave Rinore	12,000.00	13,000.00	15,000.00
	Arsimi	531,183.00	600,000.00	500,000.00
1	Rregullime, mirëmbajtje të Shkollave	150,000.00	150,000.00	85,000.00
2	Ndërtimi i depove të druve në disa shkolla	30,000.00	15,000.00	
3	Rrethime të oborreve të shkollave	10,000.00		
4	Ndërtimi i terreneve sportive	100,000.00	60,000.00	60,000.00
5	Rindërtimi i Sallës së Edukatës Fizike në shkollën "H.Hoti" - Rogovë	60,000.00	40,000.00	20,000.00
6	Furnizim me paisje tjera - Financim nga Huamarrja	16,183.00		
7	Blerja e automjetit për DKA	15,000.00		
8	Rregullime të oborreve të shkollave	20,000.00		
9	Molerime të shkollave	30,000.00	30,000.00	30,000.00
10	Renovime të nyjeve sanitare	100,000.00	100,000.00	50,000.00
11	Punimi i projekteve	-	5,000.00	5,000.00
12	Ndërtimi i qerdhes		200,000.00	250,000.00

Demokratija Plus (D+) je nevladina organizacija koja okuplja ljude koji snažno veruju u demokratske vrednosti i u Kosovo sa održivom demokratijom. Glavni je cilj D+ da unapredi demokratske vrednosti i prakse kao i politike koje podstiču građanski aktivizam.

Tri programa funkcionišu u sklopu D+: Program za dobru upravu, Program za vladavinu prava i Program za izbore i političke stranke. D+ podržava institucije upravljanja, građane i medije u poboljšanju upravljanja, unapređivanju javnih politika i jačanju vladavine prava.

Naša organizacija je, u ispunjavanju gorepomenutih ciljeva, usredsređena na upotrebu informacione tehnologije, te je posledično osmislila i dve online platforme ndreqe.com i qeverisjatani.info koje pružaju dovoljan prostor za učešće građana u odlučivanju i odgovornost institucija upravljanja. Štaviše, D+ je članica ProOpen, koalicije NVO-a koja se bavi podizanjem transparentnosti u javnim nabavkama i sprečavanjem zloupotrebe novca iz javne kase.

www.dplus-ks.org

Ovaj grant je finansiran od Unapređenja Demokratskog Društva (DSP) - finansiran od strane Švajcarske Agencije za Razvoj i Saradnju (SDC) i Ministarstva Spoljnih Poslova Danske (DANIDA), a upravlja Kosovska Fondacija za Civilno Društvo (KCSF).